

KRYTERIA OCENIANIA ODPOWIEDZI  
Próbna Matura z OPERONEM

**Historia**  
**Poziom rozszerzony**

Listopad 2011

W niniejszym schemacie oceniania zadań otwartych są prezentowane przykładowe poprawne odpowiedzi. W tego typu zadaniach należy również uznać odpowiedzi ucznia, jeśli są inaczej sformułowane, ale ich sens jest zgodny z podanym schematem, oraz inne poprawne odpowiedzi w nim nieprzewidziane.

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
1.	1. buddyzm, 2. judaizm, 3. islam <b>1 pkt</b> – podanie poprawnej odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–1
2.	1. Leonidas, 2. Gajusz Mariusz, 3. Echnaton <b>1 pkt</b> – podanie poprawnej odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–1
3.	1. Templariusze, 2. Joannici, 3. Krzyżacy <b>2 pkt</b> – podanie trzech poprawnych odpowiedzi <b>1 pkt</b> – podanie dwóch poprawnych odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie jednej poprawnej odpowiedzi, podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–2
4.	1. Polska i Litwa po wojnie trzynastoletniej 2. Rzeczpospolita Obojga Narodów po unii lubelskiej <b>1 pkt</b> – podanie poprawnej odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–1
5.	A. artykuły henrykowskie – zasady ustrojowe Rzeczypospolitej spisane przed elekcją Henryka Walezego, określały między innymi relacje między władzami państwa, królem i sejmem oraz ich uprawnienia, potwierdzały pozycję poszczególnych grup społecznych w Rzeczypospolitej, dopuszczały prawo do rokoszów, czyli wypowiedzenia królowi nieposuszeństwa B. rejestr kozacki – spis Kozaków powołanych do służby w XVI–XVII w., wprowadzony przez Zygmunta II Augusta, gwarantował wolność osobistą i otrzymanie żołdu w zamian za obronę granic Polski przed najazdami Tatarów <b>2 pkt</b> – podanie dwóch poprawnych odpowiedzi <b>1 pkt</b> – podanie jednej poprawnej odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–2
6.	1. B, 2. D, 3. A, 4. C <b>2 pkt</b> – podanie czterech poprawnych odpowiedzi <b>1 pkt</b> – podanie trzech lub dwóch poprawnych odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie jednej poprawnej odpowiedzi, podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–2

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
7.	A. protest Rejtana na sejmie rozbiorowym 1773 r. B. Tadeusz Rejtan C. Jan Matejko <b>3 pkt</b> – podanie trzech poprawnych odpowiedzi <b>2 pkt</b> – podanie dwóch poprawnych odpowiedzi <b>1 pkt</b> – podanie jednej poprawnej odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–3
8.	– restauracja – odnowienie, przywrócenie praw dynastiom, które utraciły je w czasie rewolucji i wojen napoleońskich – legitymizm – zasada mówiąca o nienaruszalności praw historycznych dynastii – równowaga sił ( <i>balance of power</i> ) – zasada polityki międzynarodowej realizowana po 1815 r. przez Wielką Brytanię, jej celem było utrzymanie w Europie takiej relacji pomiędzy państwami, by żadne nie osiągnęło hegemonii podobnej do tej, którą uzyskała Francja w czasach Napoleona <b>3 pkt</b> – podanie i wyjaśnienie trzech zasad <b>2 pkt</b> – podanie i wyjaśnienie dwóch zasad <b>1 pkt</b> – podanie i wyjaśnienie jednej zasady <b>0 pkt</b> – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–3
9.	A. 3, B. 6, C. 1, D. 4, E. 5, F. 2 <b>3 pkt</b> – podanie sześciu poprawnych odpowiedzi <b>2 pkt</b> – podanie pięciu lub czterech poprawnych odpowiedzi <b>1 pkt</b> – podanie trzech lub dwóch poprawnych odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie jednej poprawnej odpowiedzi, podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–3
10.	1. Winston Churchill, 2. 1946, 3. zimnej wojny, 4. NRD, 5. Polsce, 6. Węgrzech, 7. Czechosłowacji (Pradze), 8. 1968, 9. Polsce, 10. 1989 <b>2 pkt</b> – podanie dziesięciu poprawnych odpowiedzi <b>1 pkt</b> – podanie od dziewięciu do pięciu poprawnych odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie od czterech do jednej poprawnej odpowiedzi, podanie niepoprawnej lub jej brak	0–2
11.	Chrzest Litwy, odszkodowanie dla księcia Austrii (Wilhelma), odzyskanie ziem utraconych, uwolnienie jeńców, wcielenie Litwy do Polski <b>2 pkt</b> – podanie pięciu poprawnych zobowiązań <b>1 pkt</b> – podanie czterech lub trzech poprawnych zobowiązań <b>0 pkt</b> – podanie dwóch lub jednego poprawnego zobowiązania, podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–2
12.	Powiększenie Korony o nowe ziemie, zwiększenie znaczenia (potęgi) Królestwa Polskiego, obcy władca, od którego będzie można uzyskać pewne ustępstwa (którym łatwiej będzie sterować). <b>1 pkt</b> – podanie poprawnej odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–1
13.	Według autora namawiali go do tego książęta i królowie. <b>1 pkt</b> – podanie poprawnej odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–1

Numer zadania	Poprawna odpowiedź i zasady przyznawania punktów	Liczba punktów
14.	Na przykład szukanie sojusznika w wojnie z Krzyżakami, wzmocnienie pozycji Wielkiego Księcia. <b>1 pkt</b> – podanie poprawnej odpowiedzi (co najmniej dwóch przyczyn) <b>0 pkt</b> – podanie jednej przyczyny, niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–1
15.	1413 r. <b>1 pkt</b> – podanie poprawnej odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–1
16.	Poprzez adopcje do rodów polskich uzyskali przywileje polskiej szlachty oraz herby i godła. <b>1 pkt</b> – podanie poprawnej odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–1
17.	Zostały zrealizowane: wspólny król i wielki książę, wybierany razem wspólny sejm, zachowanie prawnej odrębności Litwy. <b>2 pkt</b> – podanie dwóch poprawnych odpowiedzi (przedstawienie wspólnych elementów i zauważenie pewnej odrębności Litwy) <b>1 pkt</b> – podanie jednej poprawnej odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak <b>Uwaga!</b> Nie należy przyznać punktów, jeśli zdający nie zaakcentował wyraźnie odpowiedzi na postawione pytanie, na przykład: zlecenia zostały zrealizowane.	0–2
18.	Pełne zjednoczenie również w sprawach skarbowych i wojskowych, czego nie było w unii lubelskiej. <b>1 pkt</b> – podanie jednej poprawnej odpowiedzi <b>0 pkt</b> – podanie niepoprawnej odpowiedzi lub jej brak	0–1

## Zadanie 19.

**Temat I. Scharakteryzuj i oceń relacje polsko-litewskie w nowej, porzbirowej rzeczywistości XIX wieku.**

Kryteria szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
<b>Poziom I</b> Zdający poprawnie umieścił temat w czasie i przestrzeni. Podał jedynie kilka informacji świadczących o tym, że zrozumiał temat, bez wskazywania związków między nimi. Podał również kilka nie zawsze uporządkowanych faktów obrazujących te relacje w XIX w. (np. udział Litwinów w polskich powstaniach, stosunek Polaków do nacjonalizmu litewskiego ujęty w programach wielkiej emigracji, wkład Litwinów w polską kulturę).	1–5
<b>Poziom II</b> Zdający uwzględnił podstawową faktografię związaną z tematem. Wykazał się rozumowaniem historycznym: dostrzegł podstawowe etapy, umieścił je poprawnie w czasie i podjął próbę ich omówienia. W uproszczonej formie przedstawił charakterystykę zachodzących wydarzeń. Wykazał się znajomością terminologii potrzebnej do odpowiedniej prezentacji tematu (np. wskazał wkład Litwinów w powstania narodowowyzwoleńcze i zachowanie kultury polskiej).	6–10

<b>Poziom III</b> Zdający dokonał trafnej selekcji faktów. Scharakteryzował proces na wybranych przykładach w ujęciu dynamicznym, zwrócił uwagę na najważniejsze jego etapy i uwzględnił wewnętrzne cezury. Dostrzegł złożoność procesu, podjął próbę powiązania aspektów politycznych z gospodarczymi, kulturowymi i ideologicznymi, odnotowując kontekst międzynarodowy. Podjął próbę oceny omawianego procesu (np. omówił szeroko powstania narodowowyzwoleńcze i udział w nich Litwinów, wielką emigrację, różnice w pojmowaniu rozbiorów przez Polaków i Litwinów).	11–15
<b>Poziom IV</b> Zdający w pełni scharakteryzował omawiany proces. Ukazał różne jego aspekty i sformułował wnioski. Dokonał własnej oceny relacji polsko-litewskich. Wskazał sukcesy i porażki tych relacji. Powoływał się na literaturę przedmiotu. Wyczerpująco omówił wszystkie kwestie polsko-litewskie zachodzące w omawianym okresie, ocenił je i scharakteryzował.	15–20

**Temat II. Współpraca czy rywalizacja polsko-litewska w XX wieku? Scharakteryzuj i oceń stosunki pomiędzy krajami tworzącymi w przeszłości wspólne państwo.**

Kryteria szczegółowe dla poszczególnych poziomów	Punkty
<b>Poziom I</b> Zdający poprawnie umieścił temat w czasie i przestrzeni. Podał jedynie kilka informacji świadczących o tym, że zrozumiał temat, bez wskazywania związków między nimi. Podał również kilka nie zawsze uporządkowanych przykładów stosunków polsko-litewskich w XX w.	1–5
<b>Poziom II</b> Zdający uwzględnił podstawową faktografię związaną z tematem. Wykazał się rozumowaniem historycznym: dostrzegł podstawowe etapy, umieścił je poprawnie w czasie i podjął próbę ich omówienia. W uproszczonej formie przedstawił charakterystykę zachodzących wydarzeń. Wykazał się znajomością terminologii potrzebnej do odpowiedniej prezentacji tematu (np. stosunki polsko-litewskie w czasie międzywojennym, w PRL-u, po odzyskaniu przez Litwę niepodległości).	6–10
<b>Poziom III</b> Zdający dokonał trafnej selekcji faktów. Scharakteryzował proces na wybranych przykładach w ujęciu dynamicznym, zwrócił uwagę na najważniejsze jego etapy i uwzględnił wewnętrzne cezury. Dostrzegł złożoność procesu, podjął próbę powiązania aspektów politycznych z gospodarczymi, kulturowymi i ideologicznymi, odnotowując kontekst międzynarodowy. Podjął próbę oceny omawianego procesu. Chronologicznie uporządkował stosunki polsko-litewskie w XX wieku, dokonał ich niepełnej oceny i analizy.	11–15
<b>Poziom IV</b> Zdający w pełni scharakteryzował omawiany proces. Ukazał różne jego aspekty i sformułował wnioski, dokonał własnej oceny stosunków polsko-litewskich. Wskazał sukcesy i porażki. Powoływał się na literaturę przedmiotu. Wyczerpująco omówił temat i dokonał jego trafnej analizy.	15–20